

Jönköpings skogsulls-fabrik (f. d. J. M. Majerans patent) i samband med Bad...

Jönköpings skogsulls-fabrik

Vardagstryck Affärstryck, 1800-tal, 8:o
Jönköpings skogsulls-fabrik

National Library
of Sweden

Jönköpings
Skogsulls
fabrik -

CTB

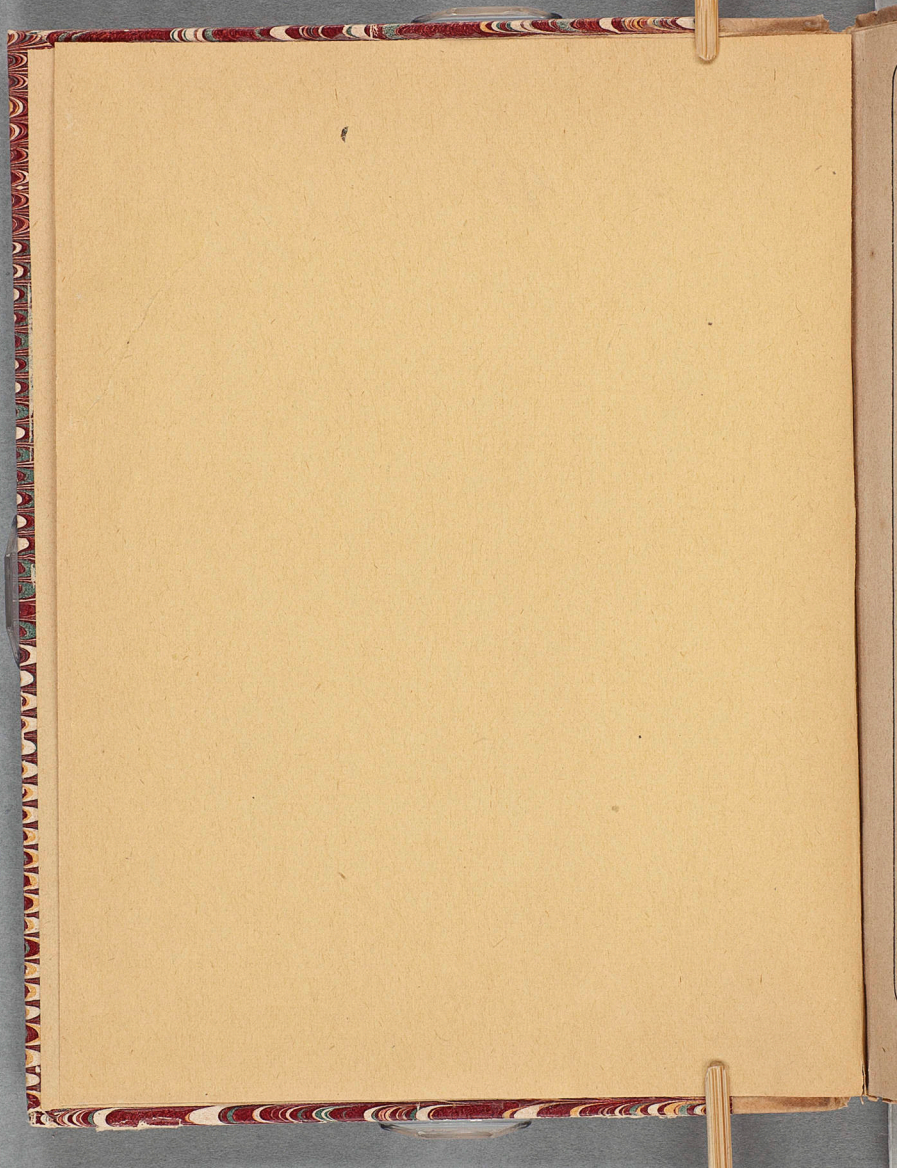
Polit. ekon.

300.

Frank...

OKAT

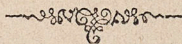

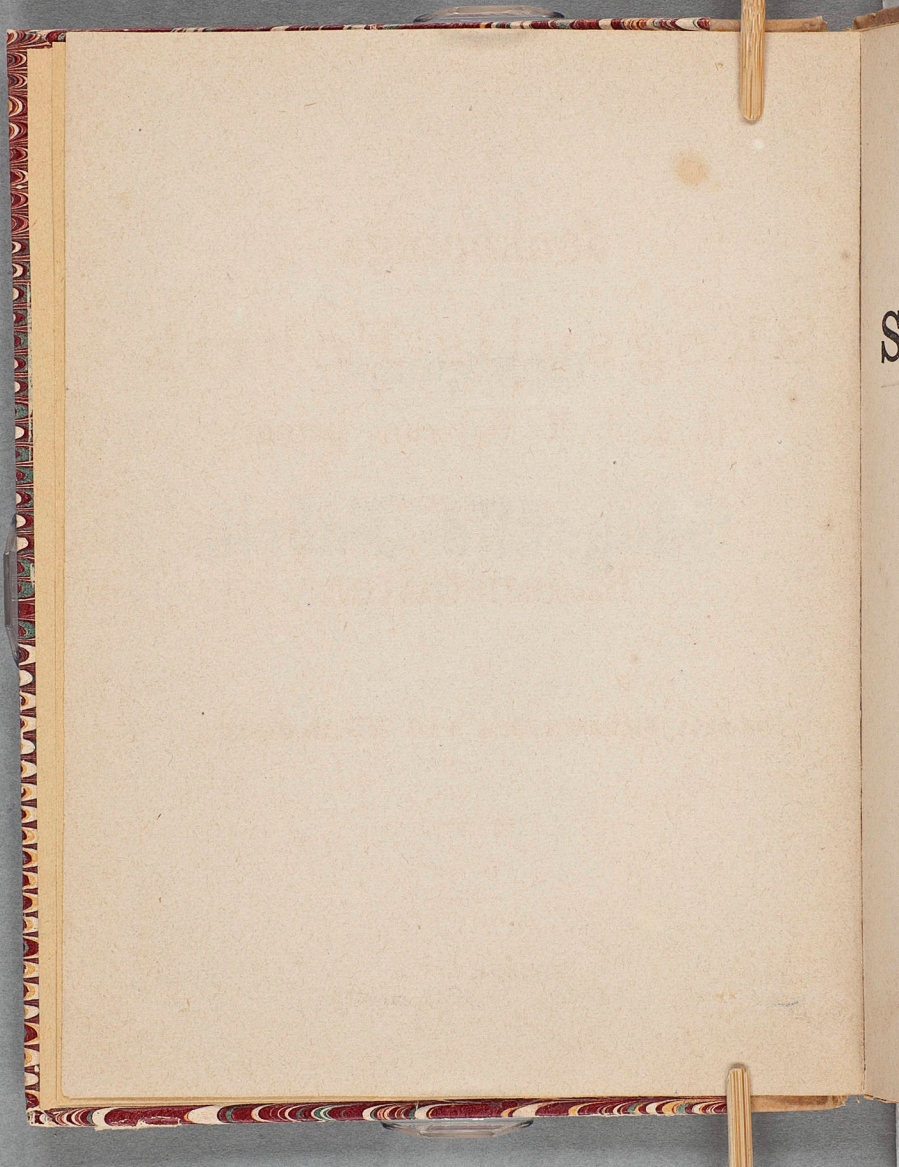

41

Jönköpings

Skogsulls-Fabrik

2

Jönköpings Skogsulls-Fabrik

(f. d. J. M. Majerans patent)

i samband med

Badanstalten

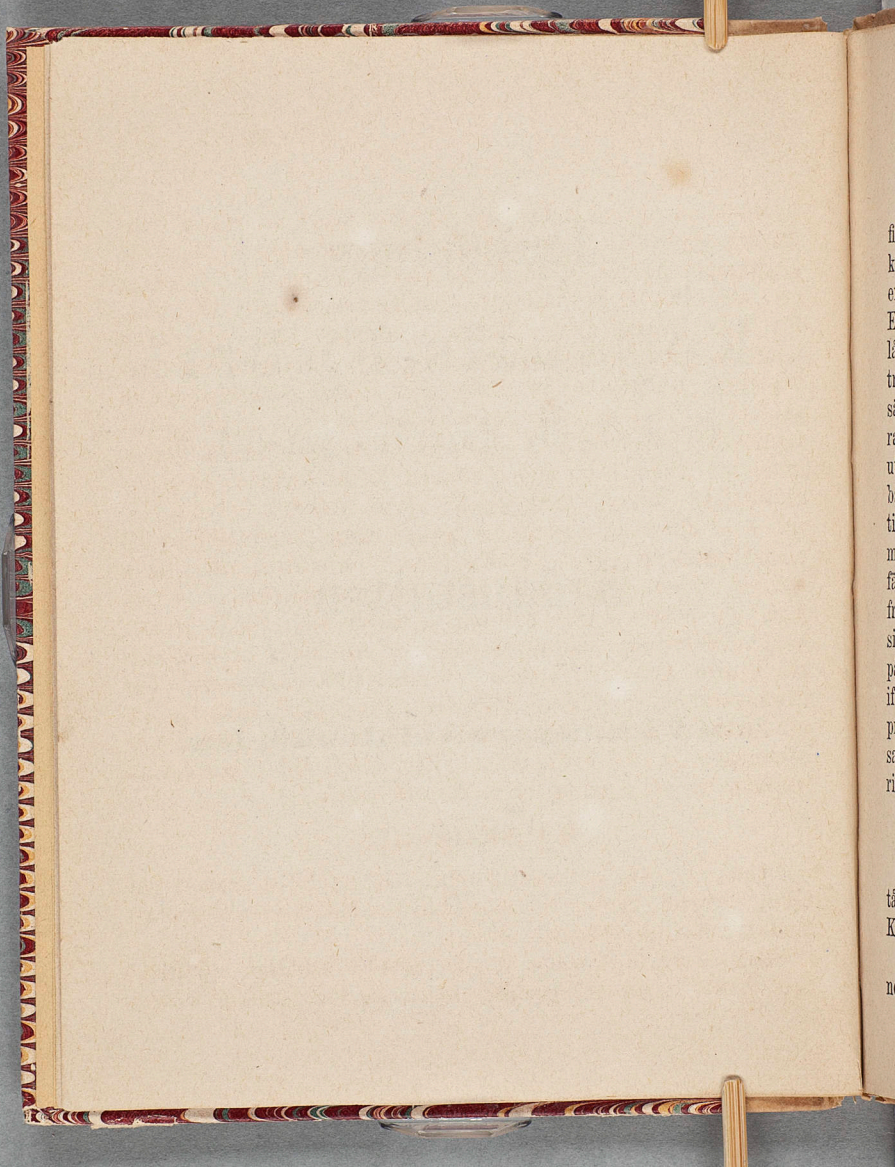
å

Stora Limugnen vid Jönköping.

Jönköping, 1872.

Tryckt hos C. J. Lundgrens Enka.

Många år hafva ännu icke förflutit sedan en vigtig uppfinning gjordes, hvilken gifvit läkarekonsten ett bland de kraftigaste medel i händerna att förekomma och bekämpa en stor del af de krämpor, som hemsöka menniskoslägtet. En lika gammal som allmän erfarenhet hade visserligen långt för detta visat, hurusom skogs- och bergstrakter företrädesvis framalstra en frisk och kraftig befolkning, och säkert har ingen, från våra äldsta förfäder intill närvarande tid, genomströfvat de evigt grönskande barrskogarne, utan att finna sig underbarligen lifvad och stärkt af de balsamiska ångor, som dessa skogar utveckla. Först vår tid, som utmärker sig för så många stora uppfinningar till mensklighetens tjänst, blef det dock förbehållet att liksom fängsla dessa lifgifvande men flygtiga helsoandar — att från de platser, der naturen gifmildt alstrar och utströr sina ovärderliga skatter, uppsamla ett förråd, användbart på hvarje punkt af jorden. Utom sjelfva helsomedlet har ifrågavarande uppfinning derjemte tillgodogjort flera vigtiga praktiska fördelar. Vi omnämna här i korthet de hufvudsakligaste af de produkter, hvilka af ett till utseendet så ringa materiel, som tallbarr, stå att vinna.

A) Skogsull.

Denna är en på egendomligt vis erhållen hampartad tåga, särdeles tjenlig till stoppning af Madrasser, alla slags Kuddar, Möbler, Vagnar, o. d.

Skogsullens företräden framför hittills brukliga stoppämnen, hafva redan vid enskildt bruk, så väl som i de många

offentliga anstalter, hospitaler och lasaretter, hvilka sedan lång tid tillbaka betjenat sig af Skogsullsmadrasser och -kuddar, visat sig så erkända, och i vetenskapliga tidskrifter, i de största tyska dagblad, liksom ock genom dess patentering gjort sig så gällande, att man väl kan förutsäga, det denna produkt så småningom kommer att uttränga de hittills för nyssnämnde ändamål begagnade.

Enligt säkra läkareintyg, hafva så väl tekniska som medicinska försök med Skogsullen lemnat följande resultater:

- 1) den är det säkraste medel mot mal och sängohyra;
- 2) den underhåller en behaglig, alltid jemn säng- och kropps-värme, sådan hvarken bomull eller fårull, ännu mindre fjäderbolstrar, förskaffa;
- 3) den kan, till följe af sin starka aromatiska lukt, hvarken blifva fuktig eller unken;
- 4) den hindrar utbredandet af fixa smittor (smittosamma ämnen), hvilkas utspridande särdeles gynnas af ull- och fjädertäcken, halmsäckar m. m. För öfrigt är det visadt, att Skogsulls-madrassen icke blott är den bekvämaste, alltid lika och för sänglakanen mest renliga och minst kostsamma bädd, utan ock att den, efter ett åttaårigt begagnande, visat sig vara 4 Rdr rmt billigare än en vanlig halmmadrass;
- 5) Dess balsamiskt-aromatiska egenskap är grunden till dess läkande kraft. — Liksom den redan på friska personer verkar vederqwickande och stärkande, så är den vid sjukdomsanlag, så väl som vid redan utbildade sjukdomar, af en större läkekraft än öfriga yttre, till och med inre bruk af balsamiska medel. Dit höra lunglidanden, slemfluss, rheumatism, flödande svett, bleksot, vanlig nervsvaghet, skrofler, barns atrophie. Inandningen af tallskogars

balsamiska luft är af ålder känd och ofta af läkare förordnad; att ej nämna nyare skrifter angående inandning af hartz;

6) Genom fortsatt bruk blifver Skogsulls-tågan ständigt smidigare och mjukare, och vid behörig behandling med vatten lider den ingen förlust i sin elasticitet. — Deraf beredda saker må, om de genomblötas, ej utvridas; efter vattnets afrinnande låter man dem småningom torka, hvarefter de fullkomligt torra med händerna starkt gnidas, eller piskas med spön, hvarigenom de åter erhålla sin ursprungliga beskaflenhet.

B) Extrakt af Skogsull.

(Extr. pini Sylvestris.)

Skogsulls-extraktet, som erhålles vid beredningen af Skogsull utur Tallbarren, innehåller desammas fasta och flygtiga beståndsdelar, bland hvilka särskilt må nämnas *Myrsyra*, *Ætherisk Olja* och *Hartz*, samt tjänar till de så helsosamma Skogsullsbaden.

Då Läkarne hafva erkänt, att ett kraftigt läkemedel ligger i Tallbarrens så väl balsamiska som andra egenskaper, så har äfven detta extrakt den obestridligaste nytta med sig emot nervösa, rheumatiska, giktartade och hæmorrhoidal-lidanden, vidare emot skrofler, slemflytningar, hypokondri, hysteri, bleksot, hudutslag, lamhet, frostknoölar etc.

Dess bruk är tvåfaldigt, antingen upplöst till bad, eller olöst till omslag. Till *bad* upplöses den bestämda kvantiteten i kokhett vatten, hålles i badkaret och omröres flitigt med badvattnet. Den förbrukade kvantiteten beror på den sjukes lidande och kroppskonstitution: alltså närmast på läkarens föreskrift. För *fullvuxna* antages såsom norm

$\frac{1}{4}$ kanna till ett vanligt karbad; för barn i förhållande till åldern; likväl höjer man vanligen så småningom quantiten under loppet af kuren och badens begagnande. Till *fo:bad* blandas vanligen 1 à 2 lod; till *handbad* (emot förkylda händer) lika mycket. Till omslag begagnas extraktet emot lokala yttre åkommor, såsom bölder, ref-ormar, frostsador etc., olöst och efter omständigheterna uppvärmdt.

C) Skogsulls-Oljan

(Ol. pini Sylvestris ætherum)

vinnes vid beredning af Skogsull ur Tallbarren, och är, efter noggranna analyser af erkänt skicklige Pharmaceuter, nära beslägtad med Terpentин-, Cajeput- och Enbärs-oljorna, utan att dessa likväl besitta Skogsulls-oljans egna medicinska verksamhet.

Den användes både *ut-* och *invärtes*; det senare dock endast efter läkares föreskrift. Vid utvärtes bruk har den, efter mångfaldig, genom kompetenta vittnesbörd bekräftad erfarenhet, visat välgörande verkningar emot smärtsamma nervlidanden (hufvud-, ansigts-, tand- och öronvärk, magkramp), vid kronisk led- och muskelrheumatism, lamhet, frostsador etc.

Den begagnas i allmänhet på det sätt, att man håller litet olja i handen och ingnider den lidande delen så ofta dermed (minst morgon och afton), tills en lindrig stickning i huden inträder. Vid *tandvärk* dryper man några droppar deraf på litet skogsull eller bomull och lägger på tanden. Vid *öronsprång* förfar man likaledes; likväl blandar man den förut med litet mandelolja, och behåller den några minuter i örat. Vid *frostsador* är alltid tjenligt att blanda

den med mandelolja och flere gånger om dagen ingnida dermed.

Invärtes föreskrifves den af läkare, 10, 15 à 20 droppar med sockervatten mot icke inflammatorisk magkramp. För masksjukdomar hos barn, äfven för äldre i större doser, och har den härvidlag, utan att uppväcka äckel, visat de bästa resultater.

Såsom skogsullen, är äfven oljan ett förträffligt skyddsmedel mot mal och ohyra, när man dermed bestryker stoppade möbler eller sådana föremål, der ohyran i springor och dylikt lätt vinner insteg.

D) Skogsulls-Tvål,

särdeles angenäm till dagligt begagnande; stärker huden och gör densamma mjuk och smidig samt botar frostsador.

Skogsullsfabrikanter hafva redan i Tyskland förvärfvat sig de mest rekommenderande intyg, så väl af berömda läkare och föreståndare för större sjukvårdsanstalter, med hänsyn till skogsullsfabrikaternas sanitära egenskaper, som af industriidkare, med hänsyn till skogsullens tekniska förtärd framför andra stoppningsämnen. Utaf mängden af föreliggande intyg från utmärkta vetenskapsmän och auktoriteter i utlandet meddela vi här endast följande

Attester öfver patenterade Skogsullsfabriker.

"Anmodad att afgifva mitt, på erfarenhet grundade omdöme öfver de af Skogsull beredda madrasser och kuddar, lemna jag med nöje det intyg, att: — — — —

Madrasser och bolstrar äro högst ändamålsenliga, då de endast stå efter dem, af tagel beredda, i böjlighet, men då de genom

sin varaktighet och sitt låga pris blifva billigare än halmbäddar, uppväges härigenom tillräckligt nämnde olägenhet. Högst vigtig är den icke nog uppskattade egenskapen att helt och hållet förhindra alstrandet af all slags ohyra.

Breslau den 27 Sept. 1848.

Dr Betschler,
Medicinal-Råd och Professor."

"Sedan längre tid användes, i den af mig inrättade Vagnfabrik, Skogsullen till bolstermaterial. Jag drager ej i betänkande på detta sätt betyga Hrr Fabrikanter, att den hittillsvarande Skogsullsprodukten egnat sig alldeles förträffligt till Vagnsdynor; och om icke i en framtid något fel yppar sig, som gör dess användande mindre tjenligt, så torde denna skogsull till nämnde ändamål uttränga alla hittills brukliga materialer.

Breslau i Augusti 1848.

Verkstadsföreståndaren vid Öfverschlesiska Jernbanan

Schmidt,
Premier-Löjtnant vid Artilleriet."

"På begäran får härmed upplysa, att de 40 st. Skogsulls-Madrasser, hvilka Fabriken i Humboldts Au genom Hr Fabian lemnat för härvarande Garnisons räkning, sedan de varit i dagligt bruk ett helt år, likväl bibehållit sig fullkomligt goda, så att detta preparat kan rekommenderas för sin varaktighet. Undertecknad Förvaltning har dessutom i 6 år haft i dagligt bruk några exemplar af ofvannämnde madrasser i här varande kasern, och derigenom varit i tillfälle stärka öfvertygelsen om deras stora ändamålsenlighet, särdeles med afseende derpå, att de för sin varaktighet äro vida billigare än halmmadrasser.

Breslau den 18 September 1848.

Kongl. Garnisonsförvaltningen."

"Anmodad att offentligen uttala min erfarenhet öfver de Skogsullspreparater som i Schlesien tillverkas vid Humboldts Au, får jag meddela följande:

De i härvarande Sjukhus (Zu Allerheiligen) sedan ett år på försök införda madrasser och kuddar hafva bibehållit sig förträffligt, och ehuru väl de hafva varit i ständigt bruk, äro de ännu i godt stånd och behöfva ingen omarbetning; ej heller hafva de blifvit ojemna eller knöliga, som plägar vara fallet med madrasser af färull. Då madrasserna uteslutande begagnas för sjuka, med undantag af ett par till sjuksköterskorna, och således ofta måste rengöras, är detta bevis för deras användbarhet, särdeles i sjukhus, så mycket giltigare. — — — — —

Beträffande inkastet emot fabrikatets terpentintertade lukt, så finner jag detsamma alldeles obefogadt. Den är ingalunda besvärande, och ganska snart blir man van derved; ej heller har jag sjelf haft någon obehaglig känning deraf.

Ju omsorgsfullare och fastare dessa kuddar och madrassar förfärdigas, desto större gagn och varaktighet besitta de, och dessa fördelar äro så öfvervägande, att, efter mitt förmenande, ett noggrannt arbete, framför ett sämre, mer än trefaldt belönas.

Den fabrikaterna vidhängande aromatiska lukt skyddar desamma med säkerhet mot fukt och unkenhet, hvarpå bör fästas mycket afseende vid stora anstalter, kaserner, barnhus, sjukhus etc. — Mal och loppor sky lukten. — Öfver skogsullens egenskap att förhindra alstrandet af vägglöss har jag sjelf ingen erfarenhet, då sådane endast visat sig i våra sjukrum, när oordentliga personer en eller annan gång medföra denna ohyra.

I följd häraf kan jag med godt samvete rekommendera dessa skogsullsfabrikater till offentliga anstalter.

Hvad läkekraften hos de vid beredningen af skogsull liktidigt erhållna preparater, den koncentrerade luten och den ætherisk-empyreumatiska oljan, beträffar, så kan jag icke ännu fullständigt åberopa egen erfarenhet. Jag har emellertid dels sjelf, dels genom till mig ingångna rapporter, lärt känna deras nytta så till vida, att så väl de oljaktiga ingnidningarne, som och företrädesvis de med luten blandade baden, hafva visat god verkan vid

intensiva och i synnerhet kroniska rheumatismer samt mot skrofylösa lidanden.

Breslau den 23 September 1848.

Dr Johann Jacob Heinrich Ebers,
Medicinal-Råd."

"I några vagnar på Nederschlesiska jernvägen gjordes i början af detta år försök, att till stoppning af vagnsdynor använda den till dylika ändamål brukliga skogsullen. Tiden, under hvilken dessa försök blifvit gjorda, är för kort, att fälla ett afgörande omdöme öfver dess ändamålsenlighet. Likväl må nämnas följande: Skogsullen har icke den grad af elasticitet, att den i detta hänseende kan fullständigt ersätta tagel; men dess böjlighet är större än andra hittills som stoppmateriel nyttjade ämnen, så att skogsullen, i dess ställe använd, gör en mindre quantitet tagel af nöden; man kan antaga denna förminskning till 30 procent. Särdeles rekommenderande är Skogsullens användande till förenämnde ändamål, derföre att de dermed stoppade dynor skyddas för mal, hvilket, så långt en sommars erfarenhet kan gifva vid handen, bestämdt är uttrönt.

Wöhler,
Öfvermachinist vid Nederschlesiska jernbanan."

"Sedan några år har jag på försök begagnat skogsull till stoppning i flere härstädes förfärdigade postvagnar, och intygar gerna att detta material hittills visat sig ändamålsenligt, samt skyddar i synnerhet för mal.

Breslau den 18 December 1848.

Kempffer,
Öfver-Postdirektör."

"Sedan längre tid hafva på anmodan af Kongl. General-Poststyrelsen härvarande postvagnar blifvit stoppade med skogsull, och kan jag sanningsenligt intyga, att densamma dertill egnar sig förträffligt, och i synnerhet derför, att den är ett säkert

skyddsmedel mot mal, samt för dess billiga pris står framom hvarje annat stoppningsämne.

Breslau den 16 December 1848.

H. Weber."

"Förestående attester öfverensstämma med de i vårt förvar be-
fintliga originaler.

Breslau den 2 Januari 1849.

Direktionen för Skogsulls-Fabriken:

Gräff.

Scharff."

I Sverige är Jönköpings Skogsullsfabrik för frambrin-
gande af dessa patenterade skogsullsprodukter den första
och enda. Det är klart, att de ofvan antydda egenskaperna
hos nämnde produkter, i all synnerhet de sanitära, böra i
ännu högre grad egas af den svenska skogsullen och dess
biprodukter, enär vår tillgång på furuskog medgifver att
endast använda friskt och grönt barr, då man deremot i
Tyskland medtager äfven affallet barr, från hvilket de kraf-
tiga aromatiska beståndsdelarne naturligtvis i någon mån
förflygtigats. Ett bättre stöd för detta påstående torde ej
kunna åberopas, än nedanstående af Herr Doktor Hamberg i
Stockholm verkställda

Analys.

"Herr J. M. Majeran har till mig öfverlemnadt prof af "Patent-
teradt tallbars-extrakt för badning i hemmet", tillverkadt vid Herr
Majerans fabrik för beredning af skogsull i Jönköping, och an-
modat mig att undersöka bemälde extrakts sammansättning och
att derom meddela yttrande.

Ifrågavarande extrakt var inneslutet i lerkrus om $\frac{1}{4}$ kannan och
utgjordes af en sirups-tjock vätska af brungul färg samt af en
icke oangenäm lukt, liknande den af tallbarsolja.

Vid kemisk undersökning visade sig tallbarrs-extraktet på 100 delar innehålla följande beståndsdelar och kvantiteter:

0,26	vigtsdelar	Flygtig olja	erhållen genom destillation.
2,26	„	Chlorophyll	„ „ extraktion med æther.
25,49	„	Hartssyror (peninsyra och sylvinsyra)	samt indifferent harts, allt erhållet genom behandling med alkohol.
7,75	„	Gummi-liknande ämne,	erhållet genom vatten-extraktets behandling med alkohol.
4,37	„	Vattenextrakt	ej fällbart med alkohol.
2,53	„	Humussyror,	utdragna med kaustik kalilut.
0,81	„	Växsubstans till största delen	amorf och olöslig i kalilut.
2,55	„	{ Mineraliska ämnen, hufvudsakligen clornatrium (koksalt), dessutom kali, kalk, talk, jernoxid, manganoxid, lerjord, svafvelsyra, phosphorsyra.	
53,98	„	Vatten.	
100,00			

Utom ofvanbemälda ämnen innehåller extraktet organiska syror, och erhöles vid extraktets destillation med ånga ett destillat innehållande: myrsyra, ättiksyra, smörsyra och troligen äfven propionsyra, dessutom en fast kropp liknande terpin- eller terpentin-oljehydrat, troligen uppkommen genom sönderdelning af den flygtiga oljan genom inverkan af luft och vatten.

Undersökningen verkställdes på följande sätt:

20 Gram extrakt behandlades med æther, så länge en grön lösning erhöles, den erhållna ætherlösningen afdunstades till torrhet, den erhållna återstoden vägdes och uppfördes såsom chlorophyll.

59,87 Gram extrakt behandlades först med kall, sedan med kokande 88-procentig alkohol, de erhållna lösningarne fälldes af tillsatt ättiksyrad kopparoxid, en del af hartset kvarstod dock i upplöst form. Den genom spritlösningens afdunstning erhållna återstoden vägdes och uppfördes såsom hartssyror och indifferent harts.

Återstoden, efter behandling med alkohol, utkokades med vatten, den erhållna vattenlösningen försattes med alkohol, hvarige-

nom ett gummiliknande ämne utfälldes, som torkades och vägdes samt uppfördes såsom gummi; det öfriga af vattenlösningen afdunstades till torrhet samt vägdes såsom vattenextrakt. Det af vatten olösta behandlades med kokande utspädd kalilut, hvad som upplöstes beräknades såsom humussyror.

Det af kaliluten upplösta torkades, vägdes och uppfördes såsom amorf växtsubstans, alldenstund den under mikroskopet visade sig nästan helt och hållet strukturlös.

7 skälp. extrakt destillerades genom inledning af vattenånga först utan, sedermera med tillsats af svafvelsyra; vid båda dessa destillationer erhöles ett surt reagerande destillat, som, sedan den flyktiga oljan blifvit afskild, försattes med barytlösning till alkalisk reaktion, den bildade lösningen af barytsalter afdunstades till torrhet och behandlades med kokande 88-procentig alkohol, det af alkoholen upplösta afdunstades försigtigt till torrhet, återstoden upplöstes i litet vatten och destillerades med utspädd svafvelsyra, då ett mjölkigt destillat, hvarpå oljlika droppar funnos flytande (smörsyra, propionsyra), erhöles. Det af alkohol olösta barytsaltet gaf vid destillation med svafvelsyra så väl myrsyra som ättiksyra.

Den flygtiga oljan har en angenämare och mildare lukt än terpentinolja. Förbränningsanalys med kopparoxid gaf 84,75 proc. kol och 13 proc. väte. Behandlad med kalium visade den sig hålla litet syre.

De mineraliska beståndsdelarne bestämdes genom att uti muffel förbränna det till torrhet afdunstade extraktet.

På grund af ofvanbemälda analys och dervid gjorda iakttagelser, anser jag ifrågavarande vid Hr Majerans fabrik tillverkade Tallbarsextrakt vara en beredning, som innehåller de i tallbarren förekommande verksamma beståndsdelar; och då tallbarrsbad visat sig vara ganska verksamma såsom läkemedel, och det mera-bemälda extraktet är att betrakta såsom en koncentrerad badvätska, anser jag detsamma böra med fördel kunna användas såväl vid badning i hemmet som vid sjukhus och allmänna badinrättningar.

Stockholm den 21 Maj 1864.

D:r Hamberg."

Svenska Läkaresällskapet i Stockholm, hvars utlåtande i förevarande ämne blifvit begärdt, har meddelat följande:

"Utdrag af Protokollet, hållet vid
Svenska Läkaresällskapets samman-
komst den 24 Maj 1864.

§ 4.

Svenska Läkaresällskapet, som på begäran af Teknikern Hr J. M. Majeran tagit kännedom om det af honom tillverkade *Tallbarrs-extrakt* och den deröfver af D:r N. P. Hamberg gjorda analys, hvaraf inhemtas, att detta extrakt är fullt jemförligt med det utomlands beredda, får med anledning häraf afge det yttrande, att de med nämnde extrakt beredda bad vid rheumatiska affektioner äro särdeles verksamma, och att till följe häraf en anstalt för dylika bad inom landet torde vara förtjent af all uppmuntran.

Edv. Edholm,

Svenska Läkaresällskapets Sekreterare.

De i Jönköping praktiserande läkare hafva benäget meddelat följande intyg:

"På begäran af Hr J. M. Majeran får jag härmed meddela, att de vid Stora Limugnen serverade tallbarrsbad visat sig särdeles verksamma uti rheumatism, hvadan dessa bad mot sagde sjukdom med allt skäl kunna rekommenderas.

Jönköping den 16 Maj 1864.

E. E. Mobeck,
1:ste Bat.-Läkare."

"Hr J. M. Majeran har begärt mitt yttrande om sina tallbarsbad. Dessa bad hafva visat sig fördelaktigt verksamma i chroniska led-rheumatismer och i förlamningar efter hjern-apoplexier; hvilket intygas af

Jönköping den 18 Maj 1864.

Gust. Engstrand,
t. f. Provincialläkare."

Den till Svenska Läkaresällskapet ingifna ansökning om utlåtande rörande tallbarrs-produkternas verksamhet i medicinskt afseende var åtföljd af en beskrifning öfver den af J. M. Majeran i samband med skogsullsfabrikationen anlagda badinrättning å Stora Limugnen vid Jönköping. Man tillåter sig att här meddela följande utdrag ur denna beskrifning:

"Badinrättningen, som är uppförd å den stadens område tillhöriga lägenheten Stora Limugnen, öppnades den 10 Juni 1863 och hade redan från början att fägnas sig åt allmänhetens uppmärksamhet, ehuru de nya badsorterna ännu icke hunnit blifva här i landet tillräckligt kända. Lokalen blef till en början anlagd i mindre skala, så att endast 30 bad dagligen kunna på stället serveras; men dels torde densamma med det snaraste komma att utvidgas, dels finnes vid tre andra badinrättningar i staden tillfälle att med tallbarrsbad betjena de abonnenter, som sådant önska, eller för hvilka plats icke finnes vid Limugnen.

Ifrågavarande lägenhet, å hvilken finnes ett efter nutidens fordringar anlagt och med en vacker trädgård omgifvet utvårdshus, till hvilket badinrättningen och fabriken utgöra flygelbyggnader, är belägen vid en liten insjö, den s. k. Munksjön, tätt invid landningsstället för de talrika ångbåtar och andra fartyg, som om sommaren besöka Jönköping. Läget är ett bland de skönaste i hela mellersta Sverige. Från den höjd, på hvilken ställets byggnader äro uppförda och hvarifrån den med lindar och andra löfträd beväxta stranden sakta nedsluttar, njuter man en utsigt, som på samma gång är storartad och intagande. Längst bort till venster utbreder Wettern mot norr sin

oöfverskådliga vattenyta, på hvilken Wisingsö svagt fram-skymtar; närmare, på näset mellan de begge sjöarne och likasom simmande på vattnet, uppdyker sjelfva staden med sina grönskande s. k. kålgårdar; midtframför, på Munk-sjöns andra strand, höja sig bergen i pittoreska grupper, än beklädda af en ljus och leende grönska, än bekransade af dystra granskogar. Till höger, vid södra ändan af sjön, ligger det täcka Westerbrunn, med sin för ett kraf-tigt helsovatten utmärkta källa. Bakom Limugnens karak-tersbyggnad utbreder sig en vidsträckt slätt, på hvilken man skådar till höger vestra förstaden med jernbangården — en bland de vackraste i riket — samt längre till venster odlade fält och trädgårdar, täcka villor och slutligen Munk-sjö pappersbruk.

Afståndet från stadens hotell är endast några minuters väg, men för dem, som önska bo i andra stadsdelar, är tillfälle beredt till öfverfart öfver Munksjön i båtar. För kalla bad finnes på stället en god och ymnig källa, hvori vattentemperaturen aldrig öfverstiger $+ 8^{\circ}$. På Limug-nens vårdshus finnes en förträfflig restauration, kägelbana och angenäma promenader, dels i den omgifvande träd-gården, dels mellan Limugnen och staden, på de numera planerade och med breda gångar försedda f. d. fästnings-vallarne.

De badsorter, som på stället finnas att tillgå, äro, utom vanliga kalla och varma vattenbad samt duschbad och in-packningar, de mot flerahanda sjukdomar så synnerligen verksamma tallbarrsbaden, äfvensom ångbad med eller utan tallbarr. Angående de välgörande verkningarne af tallbarrsbaden har man, såsom bekant, utomlands redan vunnit en på de lyckligaste kurer grundad erfarenhet, rö-

rande hvilken omdömen af de förnämsta läkare föreligga. Jag inskränker mig alltså här att, jemte Herr Doktor Hambergs intyg öfver analysen, endast meddela några vittnesbörd af härvarande läkare och ett par patienter, öfver de lyckliga resultater, som Limugnens badanstalt under sin korta verksamhet redan visat."

Slutligen bifogas här några vittnesbörd af kända personer inom landet, hvilka begagnat ifrågavarande fabrikater af min tillverkning:

"Undertecknad, som flera år varit plågad af rheumatism, har förliden sommar begagnat tallbarrsbad vid Herr J. M. Majerans badinrättning, får med nöje intyga, att jag sedan dess nästan varit fullkomligt frisk, och kan jag med skäl rekommendera denna nyttiga badinrättning. Jönköping den 18 Maj 1864.

C. G. Alsing,
Handlande."

"Undertecknad, som under 12 år varit i hög grad plågad af chronisk gikt, har häremot, utan åsyftad verkan, använt åtskilliga af läkare föreskrifna kurmetoder, hvaribland äfven tallbarrsbad vid badorter i Tyskland. Sistlidne sommar begagnade jag dylika bad, under cirka 6 veckor, vid Hr Majerans badinrättning i Jönköping, och får med nöje intyga, att jag sedan dess icke haft någon nämnvärd känning af mitt gamla onda, äfvensom att jag funnit Hr Majerans patenterade tallbarrs-extrakt för bad i hemmet vara både verksammare och prisbilligare, än dylikt extrakt som från utlandet införskrifvits.

Kongsbacka den 21 April 1864.

G. Menn,
f. d. Kapten."

"Undertecknad, som flere år lidit af rheumatisk giktvärk, har förgäfvets använt många ordinationer tills jag förliden November månad började med tallbarrsbad hos Herr J. M. Majeran på Stora Limugnen, då jag var urståndsatt att sjelf förflytta mig, nu helt

och hållet blifvit befriad från nämnde sjukdom, hvilket jag med nöje härmed kan intyga.

Jönköping den 17 Maj 1864.

Victor Berglund."

"Min son Axel har lidit af rheumatisk värk och begagnat Herr J. M. Majerans patenterade Tallbarrs-extrakt till badning i hemmet, och får jag härmed nöjet intyga, att det begagnade medlet har tillfyllest uppfyllt sin äsyftade verkan.

Hellstorp den 3 September 1864.

J. F. Sandberg."

"Undertecknad, som förliden vinter led af rheumatism, begagnade med nytta deremot Herr J. M. Majerans patenterade tallbarrs-extrakt för badning i hemmet, och kan på grund af sådan erfarenhet nämnda extrakt på det högsta rekommendera. Äfven har jag funnit Herr Majerans skogsull vara ett fördelaktigt stoppsämne för möbler och madrasser, betygas.

Jönköping i September 1864.

H. J. Hallenberg."

"Undertecknad, som flere år lidit af rheumatisk giktvärk, har förgäfvets användt många ordinationer tills jag förliden sommar började med tallbarrsbad hos Herr J. M. Majeran på Stora Limugnen, hvarefter jag blifvit nästan fullkomligt återställd, hvilket med nöje intygas.

Stensholm den 6 September 1864.

Sophi Spånberg."

"Undertecknad, som en längre tid varit plågad af rheumatisk värk och deremot användt så väl brunnsdrickning som saltsjöbad, men utan verkan, begagnade för tvenne år sedan, under loppet af en månad, tallbarrsbaden vid Stora Limugnen och med det lyckliga resultat, att jag ej sedermera känt ens den minsta tillstymmelse af rheumatism. Lyckönskar således hvar och en som plågas af detta förfärliga onda, att ett dylikt radikalt helsomedel finnes. Hestra i April 1866.

C. G. Stuart."

Ur redogörelsen för Landbruksakademiens den 19 Okt. 1863 hållna sammankomst må meddelas följande:

"Hr Majeran, hvilken i Jönköping anlagt en fabrik för tillverkning af s. k. Skogsull, hade begärt akademiens yttrande öfver nämnde fabrikat, hvarå åtskilliga profver blifvit insända. I anledning deraf föredrog Prof. Frih. Fock ett utlåtande, hvaraf inhemtades, att Skogsullen, som beredes af tallbarr, lemnar ett tjenligt materiel till stoppning af madrasser och dylikt; att den länge bibehåller sin elasticitet; att den icke angripes af mal och ohyra, och att då fabrikationen af skogsull bedrifves i större skala, kan insamlingen af tallbarr blifva en god inkomstkälla för den fattigare befolkningen. I sammanhang härmed anförde Prof. Arrhenius, att Skogsull redan i stor skala beredes vid flere fabriker i Tyskland, att deraf kan spinnas garn, som med fördel användes till inslag i gröfre väfnader, och särdeles i filter, hvilka med fördel begagnas vid sjukhusen i Österrike. I Schlesien hade det vatten, hvari tallbarren upplösts och hvilket innehåller en eterisk olja, blifvit användt till bad, hvilka befunnits särdeles välgörande mot gikt och rheumatism; dessa bad hade tillvunnit sig så stort förtroende, att stora vattenkuranstalter blifvit anlagda. På den i hufvudstaden inrättade industriutställningen i Odeon vid Regeringsgatan voro madrasser och kuddar, stoppade med skogsull, exponerade, och hade de ansetts vara både helsosamma och ändamålsenliga."

"Som jag under flere år använt af Herr J. M. Majerans tillverkade Skogsull till stoppningsämne för så väl möbler som sängmadrasser och funnit det särdeles användbart, får jag samma på det högsta rekommendera. Jönköping den 29 Augusti 1864.

A. Gustafsson."

"På begäran får jag härmedelst intyga, att Skogsull af Herr Fabrikör J. M. Majerans tillverkning är särdeles lämplig till möblers & madrassers stoppning.

Jönköping den 29 Augusti 1864.

C. O. Wassberg,
Tapetserare."

"Att de madrasser, stoppade med s. k. Skogsull, af Herr J. M. Majerans tillverkning, hvilka i två års tid äro använde för resande å Hotellet härstädes, ännu innehafva den ursprungliga godheten och elasticiteten; intygas härmed på begäran.

Jönköping i Augusti 1864.

Theodor Blanch,"

"Undertecknad har sedan 10 år, jemte min familj, begagnat madrasser, stoppade med s. k. Skogsull, beredd af tallbarr. Madrasserna, som begagnats vinter och sommar, bibehålla ännu sin elasticitet och hafva icke behöft omstoppas, hvarjemte de bibehålla den helsosamma aromatiska lukten. Att Herr J. M. Majerans fabrikat måste vara betydligt mera helsosamt och längre bibehållande den aromatiska lukten torde kunna förväntas, då detsamma beredes af frisk, nyss afrepad tallbarr, hvaremot det tyska till stor del beredes af vissnad på marken nedfallen barr.

Äfven sängtäckan, stoppade med skogsull, har jag en längre tid begagnat och funnit dem vara lätta och smidiga samt likväl värmande.

Jag har äfven i utlandet varit i tillfälle att se skogsull användas till flera ändamål och i stor skala, såsom till stoppning af post- och jernbanvagnar, stoppning af möbler m. m., till madrasser, kuddar och täcken m. m., på större arbetsinrättningar och hospitaler, hvarjemte många familjer, der jag haft tillträde, användt skogsullen till ofvannämnda ändamål och alltid förklarat sin stora belåtenhet med densamma.

Jönköping den 10 Augusti 1864.

C. G. Sahlström."

"Undertecknad, som 2 års tid begagnat madrasser, stoppade med skogsull af Herr J. M. Majerans tillverkning, har funnit desamma af god beskaffenhet, intygas härmed på begäran.

Jönköping & Liljeholmen i September 1864.

Adolf v. Malmberg."

PRISKURANT.

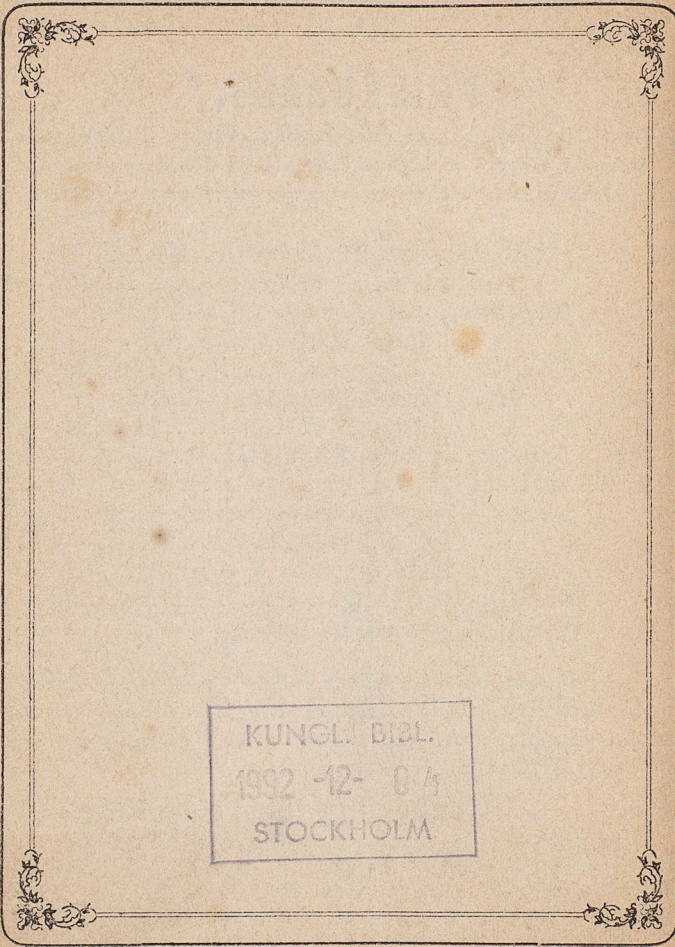
Priserna äro beräknade pr extra kontant. Varorna fritt levererade ombord å fartyg i Jönköpings hamn eller å Jernvägsstationen.

	Rdr	öre
Skogsull , till stoppning af Madrasser, Möbler, Vagnar m. m., pr centner	15	—
Färdiga Madrasser , allt efter storlek, med half- linne fabriksväfnads öfver- drag, pr st. 12 à	15	—
d:o d:o med halflinne hemväfdt öfver- drag, pr st. 11 à	14	—
d:o Kuddar, Dynor o. Kilputor , pr st. 4, 5 à	6	—
Skogsulls-extract , pr hel boutelj eller krus om en fjerdedels kanna (ordinär sats till ett tallbarrsbad) . . .	—	75
Skogsulls-olja , pr flaska om cirka 3 kubiktum. .	1	50
Skogsulls-tvål , pr dussin	3	—

Vid partihandel lemnas rabatt.

Af fabriakens produkter finnes lager i Stockholm hos Herr J. R. Nordling, Lilla Nygatan N:o 23, i Göteborg hos Grosshandlaren G. A. von Sivers, samt i Helsingborg hos Herr Carl Westrup.

Jönköpings Skogsulls-Fabrik.

KUNGL. BIBL.
1892 -12- 04
STOCKHOLM

10557

